

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUHITIMU KIDATO CHA SITA

121/2

KISWAHILI 2

(Kwa watahiniwa walioko na wasiokuwepo Shuleni)

Muda: Saa 3

ANSWERS

Mwaka: 2019

Maelekezo

1. Karatasi hii inasehemu A, B, C, D na E zenye jumla ya maswali **tisa (9)**
2. Jibu maswali Matano ukichagua swali moja kutoka sehemu A,B, C na D. Katika sehem E, Swali la tis ani la lazima.
3. Zingatia maelekezo ya kila swali.

maktaba.tetea.org

1. Uhakiki wa kazi za fasihi umejikita katika misingi ya fani na maudhui. Kwa kutumia kipengele cha mtindo, bainisha mambo sita yanayozingatiwa na wahakiki wa kazi za fasihi.

Mtindo katika fasihi unahusu mbinu na mikakati inayotumiwa na mwandishi ili kuwasilisha ujumbe wake kwa namna ya kipekee. Wahakiki wa kazi za fasihi huzingatia mambo yafuatayo katika kipengele cha mtindo:

(i) Matumizi ya Lugha: Hii inajumuisha uchaguzi wa maneno, matumizi ya misemo, methali, nahau, na tamathali za semi kama vile tashbihi, sitiari, na taswira. Wahakiki huangalia jinsi mwandishi anavyotumia lugha kuunda picha na hisia kwa msomaji.

(ii) Muundo wa Kazi ya Fasihi: Hii inahusisha jinsi mwandishi anavyopanga matukio, sura, na aya katika kazi yake. Wahakiki huangalia kama mwandishi ametumia muundo wa moja kwa moja au ameruka-ruka katika kusimulia hadithi.

(iii) Matumizi ya Mazungumzo (Daiolojia): Wahakiki huangalia jinsi mwandishi anavyotumia mazungumzo kati ya wahusika ili kuendeleza hadithi na kufichua tabia zao. Matumizi ya daiolojia yanaweza kuonyesha uhalisia wa wahusika na mazingira yao.

(iv) Mtazamo wa Msimulizi: Hii inahusu nafsi inayotumika kusimulia hadithi, kama ni nafsi ya kwanza, ya pili, au ya tatu. Wahakiki huangalia jinsi uchaguzi huu unavyoathiri uwasilishaji wa hadithi na mtazamo wa msomaji.

(v) Matumizi ya Taswira: Hii ni mbinu ya lugha inayomsaidia msomaji kupata picha ya wazi ya matukio, mazingira, au hisia zinazozungumziwa katika kazi ya fasihi. Wahakiki huangalia jinsi mwandishi anavyotumia taswira kuimarisha maudhui.

(vi) Toni na Hisia za Mwandishi: Wahakiki huangalia mtazamo na hisia za mwandishi kuhusu mada anayozungumzia, kama ni ya kejeli, ya huzuni, ya furaha, au ya matumaini. Toni ya mwandishi inaweza kuathiri jinsi msomaji anavyopokea ujumbe.

2. Fasihi ni chombo cha jamii kwa kuwa hushughulika na binadamu na ubinadamu wake. Kwa kutumia mifano, thibitisha kauli hii kwa kutoa hoja nne.

(i) Kuelimisha Jamii: Fasihi hutumika kama njia ya kutoa elimu kuhusu masuala mbalimbali ya kijamii, kiuchumi, na kisiasa. Kwa mfano, kupitia hadithi na mashairi, jamii hupewa mafunzo kuhusu umuhimu wa mshikamano, kazi, na maadili mema.

(ii) Kuhifadhi Utamaduni: Fasihi husaidia kuhifadhi na kurithisha mila, desturi, na tamaduni za jamii kutoka kizazi kimoja hadi kingine. Hadithi za kale, methali, na nyimbo za jadi ni mifano ya jinsi fasihi inavyotumika kuhifadhi utamaduni.

(iii) Kukosoa Maovu katika Jamii: Fasihi hutumika kama chombo cha kukosoa na kurekebisha tabia na mienendo isiyofaa katika jamii. Wandishi hutumia kazi zao kuonyesha athari za vitendo kama rushwa, ukandamizaji, na ukosefu wa haki, hivyo kuhamasisha mabadiliko chanya.

(iv) Kuburudisha na Kutoa Faraja: Fasihi hutoa burudani na faraja kwa wanajamii kupitia hadithi, mashairi, na nyimbo. Burudani hii husaidia kupunguza msongo wa mawazo na kuimarisha mahusiano miongoni mwa wanajamii.

3. "Kazi mojawapo ya fasihi andishi ni kupiga vita mambo yanayoweza kuzorotesha maendeleo katika jamii." Jadili kauli hii ukionesha jinsi waandishi katika diwani mbili ulizosoma walivyotekeleza azma hii kwa kutoa hoja tatu kwa kila diwani.

Diwani ya "Kimbunga" na Haji Gora Haji:

Mwandishi Haji Gora Haji, katika diwani yake "Kimbunga," anapiga vita mambo yanayozorotesha maendeleo ya jamii kwa njia zifuatazo:

(i) Kukemea Uongozi Mbaya na Rushwa: Mwandishi anabainisha kuwa uongozi mbaya na rushwa ni vikwazo vikubwa katika maendeleo ya jamii. Anatoa maonyo na maadili yanayolenga kuelimisha jamii kuhusu madhara ya vitendo hivi na umuhimu wa kuwa na viongozi waadilifu.

(ii) Kuelimisha Umuhimu wa Elimu: Kupitia mashairi yake, Haji Gora anasisitiza umuhimu wa elimu katika kujenga jamii mpya na yenye maendeleo. Anatoa wito kwa jamii kuwekeza katika elimu ili kuondokana na ujinga na umasikini.

(iii) Kukosoa Ukoloni Mamboleo: Mwandishi anajadili athari za ukoloni mamboleo na jinsi unavyokwamisha maendeleo ya jamii. Anahimiza jamii kujitambua na kupinga mifumo inayodumaza uhuru na maendeleo yao.

Diwani ya "Chungu Tamu" na Theobald A. Mvungi:

Theobald A. Mvungi, katika diwani yake "Chungu Tamu," anatekeleza azma ya kupiga vita mambo yanayozorotesha maendeleo ya jamii kwa njia zifuatazo:

(i) Kupinga Dhuluma na Kutetea Haki za Wanyonge: Mwandishi anapinga vikali dhuluma zinazofanywa katika jamii na kusisitiza umuhimu wa kutetea haki za wanyonge. Anatoa mwanga juu ya madhara ya dhuluma na umuhimu wa usawa katika jamii.

(ii) Kukosoa Ulanguzi na Biashara za Magendo: Mvungi anajadili jinsi ulanguzi na biashara za magendo zinavyochochea dhiki katika jamii. Anahimiza jamii kupinga vitendo hivi ambavyo vinadumaza uchumi na maendeleo ya wananchi.

(iii) Kuelimisha Umuhimu wa Demokrasia na Uongozi Bora: Mwandishi anazungumzia umuhimu wa kuwa na mfumo wa demokrasia unaoheshimu haki za wananchi. Anakosoa viongozi wanaojilimbikizia madaraka na kupuuza maslahi ya umma, akihimiza mabadiliko ya kisiasa yanayolenga maendeleo ya jamii.

Kwa ujumla, waandishi hawa wawili wametumia diwani zao kama jukwaa la kuelimisha na kuhamasisha jamii kupinga vitendo vinavyokwamisha maendeleo, huku wakitoa mapendekezo ya njia bora za kufuata ili kufikia maendeleo endelevu.

5. Onesha namna dhamira za waandishi wa riwaya zinavyoonesha uhalisia wa Tanzania ya leo. Toa hoja tatu kwa kila kitabu kutoka katika riwaya mbili ulizosoma.

(a) Riwaya ya "Usiku Utakapokwisha" na Mbunda Msokile:

Mwandishi Mbunda Msokile katika riwaya yake "Usiku Utakapokwisha" anaonyesha uhalisia wa Tanzania ya leo kupitia dhamira zifuatazo:

(i) Ukosefu wa Ajira: Riwaya inaonyesha changamoto ya ukosefu wa ajira kwa vijana, ambapo wahusika kama Chioko, Gonza, na Nelli wanakabiliwa na ugumu wa kupata ajira licha ya kuwa na elimu. Hali hii inaakisi tatizo la sasa la ukosefu wa ajira miongoni mwa vijana nchini Tanzania.

(ii) Rushwa na Ufisadi: Mwandishi anaonyesha jinsi rushwa imekita mizizi katika mfumo wa ajira, ambapo Chioko anashindwa kupata kazi kwa kukosa kutoa rushwa. Hii inaonyesha uhalisia wa tatizo la rushwa katika sekta mbalimbali nchini Tanzania.

(iii) Umasikini: Riwaya inaeleza maisha ya umasikini yanayowakabili wananchi, ambapo familia moja inakufa Buguruni kwa kukosa chakula. Hii inaakisi hali halisi ya umasikini inayowakabili baadhi ya wananchi nchini Tanzania.

(b) Riwaya ya "Vuta N'kuvute" na Shafi Adam Shafi:

Mwandishi Shafi Adam Shafi katika riwaya yake "Vuta N'kuvute" anaonyesha uhalisia wa Tanzania ya leo kupitia dhamira zifuatazo:

(i) Mapenzi na Ndoa za Kulazimishwa: Riwaya inaonyesha jinsi wazazi wanavyolazimisha watoto wao kuolewa na watu wasiowapenda, kama ilivyo kwa Yasmini. Hii inaakisi changamoto zinazowakabili vijana katika masuala ya mapenzi na ndoa nchini Tanzania.

(ii) Mvutano wa Kisiya: Mwandishi anaonyesha mvutano kati ya wakoloni na watawaliwa, ambapo vijana wanashiriki katika harakati za kupigania uhuru. Hii inaakisi historia ya harakati za ukombozi ambazo zinaendelea kuathiri siasa za Tanzania ya leo.

(iii) Migogoro ya Kizazi: Riwaya inaonyesha msugurano kati ya wazazi na watoto katika masuala ya mapenzi na maisha kwa ujumla, ambapo wazazi wanashikilia mila na desturi za kizamani huku watoto wakitaka uhuru zaidi. Hii inaakisi changamoto za mabadiliko ya kijamii na kizazi nchini Tanzania.

6. Wasanii wa kazi za fasihi hutumia methali na tamathali mbalimbali za semi kama zana za kutolea ujumbe uliokusudiwa. Bainisha methali tatu na tamathali za semi tatu kwa kila kitabu, kisha onyesha jinsi zilivyotumiwa na waandishi wa riwaya mbili ulizosoma.

(a) Riwaya ya "Usiku Utakapokwisha" na Mbunda Msokile:

Methali:

(i) "Haraka haraka haina baraka." Methali hii inatumika kuonya dhidi ya kufanya mambo kwa pupa, ikisisitiza umuhimu wa uvumilivu na umakini katika kufikia malengo.

(ii) "Asiyesikia la mkuu huvunjika guu." Methali hii inasisitiza umuhimu wa kusikiliza ushauri wa viongozi au wazee ili kuepuka matatizo.

(iii) "Bahati haiji mara mbili." Methali hii inakumbusha umuhimu wa kutumia fursa zinazojitokeza, kwani zinaweza zisijirudie.

Tamathali za Semi:

- (i) Tashbihi: "Maisha yao yalikuwa magumu kama jiwe." Hapa, mwandishi analinganisha ugumu wa maisha na jiwe ili kuonyesha hali ngumu wanayopitia wahusika.
- (ii) Sitiari: "Chioko alikuwa mwanga wa familia yake." Hii ina maana kwamba Chioko alikuwa tegemeo na matumaini ya familia yake.
- (iii) Personifikeshoni: "Umasikini uliwakumbatia kwa nguvu." Hapa, umasikini umepewa sifa za kibinadamu za kukumbatia, kuonyesha jinsi ulivyowakabili wahusika bila kuwaachia.

(b) Riwaya ya "Vuta N'kuvute" na Shafi Adam Shafi:

Methali:

- (i) "Asiyekubali kushindwa si mshindani." Methali hii inasisitiza umuhimu wa kukubali kushindwa kama sehemu ya ushindani wa kweli.
- (ii) "Mzoea punda hapandi farasi." Methali hii inaonyesha kuwa mtu aliyezoea hali fulani ngumu anaweza kushindwa kuendana na hali bora zaidi.
- (iii) "Heri nusu shari kuliko shari kamili." Methali hii inasisitiza kuwa ni bora kukabiliana na tatizo dogo kuliko kusubiri mpaka liwe kubwa zaidi.

Tamathali za Semi:

- (i) Tashbihi: "Bwana Raza amekaa juu ya kiti amevimba kama kiboko." Hapa, mwandishi analinganisha unene wa Bwana Raza na kiboko ili kuonyesha ukubwa wake.
- (ii) Tashihisi: "Nuru ya jua iliingia kwa hamaki chumbani mle na ilikashifu uchafu wote wa chumba kile." Hapa, mwandishi anapa sifa za kibinadamu kwa nuru ya jua ili kuonyesha jinsi ilivyofichua uchafu chumbani.
- (iii) Tabaini: "Mabinti waliotelewa wakaleleka, waliofunzwa wakafunzika, waliotunzwa wakajitunza." Hapa, mwandishi anatumia mfuatano wa maneno yenye muundo unaofanana ili kuisitiza ujumbe wake. Kwa kutumia methali na tamathali hizi za semi, waandishi wameweza kufikisha ujumbe wao kwa njia ya kuvutia na yenye athari kubwa kwa wasomaji, huku wakipamba lugha na kuongeza ladha katika hadithi zao.

7. Waandishi wameonesha mambo yanayofaa na yasiyofaa kuigwa katika fasihi. Fafanua mambo mawili yanayofaa na mawili yasiyofaa kuigwa kama yalivyoainishwa na waandishi katika tamthiliya mbili ulizosoma.

(a) Tamthiliya ya "Kwenye Ukingo wa Thim" na Ebrahim Hussein:

Mambo Yanayofaa Kuigwa:

- (i) Kuheshimu na Kudumisha Mila na Desturi: Waandishi wanasisitiza umuhimu wa kuheshimu na kudumisha mila na desturi za jamii, kwani zina mchango mkubwa katika kujenga utambulisho na mshikamano wa kijamii. Hata hivyo, wanashauri kuwa ni muhimu kuchambua na kuondoa zile mila ambazo hazina manufaa au zinazokinzana na haki za binadamu.

(ii) Kujitolea kwa Ajili ya Jamii: Wahusika wanaojitolea kwa ajili ya maendeleo ya jamii wanaonyeshwa kama mifano bora ya kuigwa. Tabia ya kujitolea inasaidia kuleta mabadiliko chanya na maendeleo endelevu katika jamii.

Mambo Yasiyofaa Kuigwa:

(i) Ubinafsi na Ubaguzi: Waandishi wanakosoa tabia ya ubinafsi na ubaguzi ndani ya jamii, kwani zinachochea migogoro na kudhoofisha mshikamano wa kijamii. Wahusika wenye tabia hizi wanaonyeshwa wakikumbana na matatizo mbalimbali kama onyo kwa wasomaji.

(ii) Kushikilia Mila Zilizopitwa na Wakati: Waandishi wanakosoa tabia ya kushikilia mila na desturi zilizopitwa na wakati ambazo zinakwamisha maendeleo ya kijamii. Wahusika wanaoshikilia mila hizo wanaonyeshwa wakikumbana na changamoto zinazotokana na mabadiliko ya kijamii.

(b) Tamthiliya ya "Nguzo Mama" na Penina Muhando:

Mambo Yanayofaa Kuigwa:

(i) Ujasiri na Uthubutu wa Wanawake: Mwandishi anaonyesha umuhimu wa wanawake kuwa na ujasiri na kuthubutu katika kupigania haki zao na kujikomboa kutoka katika mifumo kandamizi. Hii inaonyesha kuwa wanawake wanaweza kuwa nguzo muhimu katika maendeleo ya jamii.

(ii) Umoja na Ushirikiano: Wahusika wanaonyesha umuhimu wa umoja na ushirikiano katika kukabiliana na changamoto za kijamii. Umoja unaleta nguvu na uwezo wa kushinda vikwazo mbalimbali vinavyokwamisha maendeleo.

Mambo Yasiyofaa Kuigwa:

(i) Unyanyasaji wa Kijinsia: Mwandishi anakemea vikali unyanyasaji wa kijinsia unaofanywa dhidi ya wanawake, akionyesha madhara yake kwa wahusika na jamii kwa ujumla. Hii ni tahadhari kwa jamii kuepuka vitendo vya aina hii.

(ii) Kutokuthamini Mchango wa Wanawake: Mwandishi anakosoa tabia ya kutokuthamini na kudharau mchango wa wanawake katika jamii, akionyesha jinsi inavyokwamisha maendeleo na kusababisha migogoro ya kijamii. Hii inasisitiza umuhimu wa usawa wa kijinsia na kuthamini mchango wa kila mwanajamii.

8. Chagua wahusika wawili kati ya Chizi, Herbert, Mtolewa na Dongo, kisha fafania wasifu wao ukilinganisha na wazo kuu la mwandishi kwa kutoa hoja nne kwa kila kitabu kutoka katika tamthiliya mbili ulizosoma.

(a) Herbert katika "Kwenye Ukingo wa Thim" ya Ebrahim Hussein:

Herbert ni mhusika mkuu katika tamthiliya hii, na kupitia wasifu wake, mwandishi anaonyesha mgongano kati ya mila na maisha ya kisasa.

(i) Msomi na Mwakilishi wa Maendeleo: Herbert ni msomi aliyeishi mjini, akiwakilisha kizazi kipya chenye mtazamo wa kisasa na maendeleo. Anapinga baadhi ya mila zilizopitwa na wakati, akiamini katika mabadiliko na maendeleo ya kijamii.

(ii) Mwenye Mapenzi ya Dhati: Anampenda Martha kwa dhati na anataka kumuoa, licha ya tofauti za kikabila na upinzani kutoka kwa familia zao. Hii inaonyesha umuhimu wa upendo na uelewa katika kuvuka vikwazo vya kijamii.

(iii) Mvumilivu na Mwenye Subira: Herbert anaonyesha uvumilivu katika kukabiliana na upinzani kutoka kwa jamii na familia kuhusu uhusiano wake na Martha. Hii inaonyesha umuhimu wa subira katika kupigania mabadiliko chanya.

(iv) Mhasiriwa wa Ukosefu wa Uelewa: Licha ya nia yake njema, Herbert anakutana na upinzani mkali kutoka kwa jamii inayoshikilia mila, na hatimaye anakumbana na matatizo makubwa kutokana na msimamo wake. Hii inaonyesha madhara ya kushikilia mila bila kuzingatia mabadiliko ya kijamii.

(b) Dongo katika "Nguzo Mama" ya Penina Muhando:

Dongo ni mhusika anayewakilisha mfumo dume na unyanyasaji wa kijinsia katika jamii.

(i) Mwakilishi wa Mfumo Dume: Dongo anaamini katika mamlaka ya mwanaume na anadharau uwezo wa wanawake. Anapinga juhudi za wanawake kujikomboa na kudai haki zao, akiona kuwa nafasi ya mwanamke ni nyumbani tu.

(ii) Mnyanyasaji wa Kijinsia: Anamnyanyasa mke wake, Bi. Pili, kwa kumpiga na kumdhaliisha. Hii inaonyesha jinsi mfumo dume unavyosababisha mateso kwa wanawake na kuzuia maendeleo yao.

(iii) Mwenye Wivu na Husuda: Dongo anaonyesha wivu mkubwa kwa mafanikio ya wanawake wanaojitokeza katika uongozi na biashara, akihiisi kuwa wanapoka nafasi za wanaume. Hii inaonyesha upinzani wa kijinsia unaotokana na mawazo mgando.

(iv) Kikwazo kwa Maendeleo ya Jamii: Kwa kushikilia mawazo ya kizamani na kupinga mabadiliko, Dongo anakuwa kikwazo kwa maendeleo ya jamii. Hii inaonyesha umuhimu wa kubadili mitazamo ili kufikia maendeleo endelevu.

Kwa kupitia wahusika hawa, waandishi wanaonyesha jinsi mitazamo na tabia za wahusika zinavyoweza kuwa na athari chanya au hasi katika jamii, na umuhimu wa kukubali mabadiliko kwa maendeleo ya pamoja.

9. Soma matini ifuatayo kwa makini, kisha oneshwa mbinu za kifani zilizotumika.

Saa tatu usiku siku ya Jumamosi, niliamua kwenda kukaa katika baa moja maarufu mtaani kwetu iliyitwaa "WANYEJANDA" ili kupata moja moto moja baridi na nyama choma. Nilikaa meza moja peke yangu huku nikijisemesha kimoyomoyo "Lenadi nimetulia katika ubora wangu." Pembeni ya meza yangu walikuwapo vijana watatu ambao kwa kweli walikuwa wamedoroa na kuyumbayumba kutokana na kupiga

maji kwa wingi. Kila mmoja alionekana akitazama chini huku midomo imetota uderere. Lakini hawakusahau mara kwa mara kuikusanya midomo hiyo wakijirejesha katika mazungumzo.

Wakati wakienda msalani kujisaidia, mmoja wa wale vijana waliokuwa wamekaa karibu na meza niliyokuwapo mimi alinisaibahi kwa kuniambia:

Mambo vipi buroo?

Poa! Nikamjibu.

Unatuchunia siyo, wajifanya hututambui?

Kwa mwanga hafifu uliokuwepo, tayari nilikuwa nimeshavaa miwani ya mbao. Haikuwa rahisi kuwatambua ni akina nani hao. Ikanipasa niwasogelea kwa karibu. "Aisee, ni wewe?"

Ni mimi bwana, hunioni? Kweli ni wewe? Siamini! Amini bwana au umeshalewa? Alikuwa ni Masineki jirani yangu pale mtaani ninapoishi. Alikuwa pamoja na rafiki zake Mahewa na Kishefu. Ilinipasa kuwaomba msamaha ili kuyamaliza.

Kishefu ni mmoja wa wale vijana aliyejulikana sana kwa haramu. Alikuwa na wazo zuri la kuuza mihogo ya kuchoma na kila jioni watu walikuwa wanajazana kwake kwa biashara hiyo. Walipomaliza walifuatilia hoja za maisha na jinsi rushwa zilivyoongezeka. Ilikuwa wazi kuwa viongozi wa mtaa wetu hawakutoa msaada wa kutatua changamoto zilizopo.

Myaaaaa...myaaaaa...myaaaaa! Sauti ya paka aliyekuwa ugenini mwa meza ilisikika. Mara simu ikaita kutoka mfukoni mwa suruali yangu. Nilipoangalia ilikuwa ni "wife" akinipigia akitaka nirudi nyumbani. Kwa jinsi nilivyoifahamu mke wangu huwa ni pilipili hasa ninapochelewa kurudi nyumbani; niliitikia wito huo, hivyo mimi na Masineki tukaongozana njia ile ile ya kwa tulikowaa majirani. Kishefu na Mahewa waliamua kula kona kivyao kwa kuwa walikuwa na bodaboda yao.

Majibu:

Matini iliyotolewa inaonyesha matumizi ya mbinu mbalimbali za kifani ambazo mwandishi ametumia ili kufikisha ujumbe kwa njia ya kuvutia na yenye athari kwa msomaji. Baadhi ya mbinu hizo ni kama ifuatavyo:

(i) Tashhisi (Uhaishaji): Hii ni mbinu ya kutoa uhai au sifa za kibinadamu kwa vitu visivyo na uhai. Katika matini, mfano wa tashhisi ni:

"Saa tatu usiku siku ya Jumamosi, niliamua kwenda kukaa katika baa moja maarufu mtaani kwetu iliyitwaa 'WANYEJANDA' ili kupata moja moto moja baridi na nyama choma."

Hapa, baa imepewa sifa ya kibinadamu ya "maarufu," ikionyesha umaarufu wake kama vile mtu.

(ii) Taswira: Hii ni mbinu ya kutumia maneno kuunda picha ya wazi katika akili ya msomaji kuhusu tukio, hali, au mazingira fulani. Mfano katika matini ni:

"Nilikaa meza moja peke yangu huku nikijisemesha kimoyomoyo 'Lenadi nimetulia katika ubora wangu.'" Hii inampa msomaji picha ya mhusika akiwa amekaa peke yake, akijisemea moyoni, ikionyesha hali ya upweke au kujitafakari.

(iii) Mazungumzo (Majibizano): Hii ni mbinu ya kuwasilisha mazungumzo kati ya wahusika ili kufichua tabia zao, hisia, au kuendeleza hadithi. Katika matini, mfano ni:

"Wakati wakienda msalani kujisaidia, mmoja wa wale vijana waliokuwa wamekaa karibu na meza niliyokuwapo mimi alinisaibahi kwa kuniambia: Mambo vipi buroo? Poa! Nikamjibu."
Mazungumzo haya yanaonyesha urafiki na mawasiliano kati ya wahusika, na pia yanasaidia kuendeleza hadithi.

(iv) Urejeleo (Flashback): Hii ni mbinu ya kurudi nyuma katika wakati ili kueleza tukio lililopita ambalo lina umuhimu katika muktadha wa sasa wa hadithi. Mfano katika matini ni:

"Alikuwa ni Masineki jirani yangu pale mtaani ninapoishi. Alikuwa pamoja na rafiki zake Mahewa na Kishefu."

Hapa, mwandishi anarejelea taarifa za awali kuhusu Masineki na rafiki zake ili kumsaidia msomaji kuelewa uhusiano wao na mhusika mkuu.

(v) Matumizi ya Majina ya Kipekee: Mwandishi ametumia majina kama "Masineki," "Mahewa," na "Kishefu" ambayo yanaweza kuwa na maana maalum au kuashiria tabia fulani za wahusika, hivyo kuongeza undani katika hadithi.